

Ter nagedachtenis aan Mr. Ph. van Blom.

Buiten hetgeen hij deed in de maatschappij ten opzichte van het Recht en het Onderwijs, het Provinciaal en het Staatsbestuur, heeft Mr. Philippus van Blom zijn ijver en werkkraft tot in hoogen ouderdom besteed aan de vakken, waarmede het Friesch Genootschap zich bezig houdt. Hem als zoodanig te gedenken is iets dat ik gaarne heb aanvaard, waar ik hem jarenlang mocht waardeeren in verband met zijne bemoeiingen ten bate der tegenwoordige Friesche taal; intusschen heb ik hem persoonlijk eerst in het laatst zijns levens leeren kennen, zoodat omtrent zijnen vroegeren levensloop gevoeglijk voorafga wat een zijner ambtgenooten daarover heeft gezegd, waartoe mij door de familie van Blom welwillend de gelegenheid werd geopend.

Toen Mr. Ph. van Blom op 77-jarigen leeftijd zijne betrekking als lid van den Hoogen Raad had nedergelegd, deelde de voorzitter van dat College, Mr. F. B. Coninck Liefsting in eene uitvoerige rede o. m. aangaande het leven van den afgetredene het volgende mede:

„Op 16 Augustus 1824 geboren en zoon van Notaris Jan Geline van Blom, een geacht ingezetene van Drachten, zou hij aanvankelijk tot notaris worden opgeleid en was hij op het kantoor zijns vaders werkzaam. Later, eerst op zijn 20ste jaar, kwam de lust bij hem op om in de rechten te gaan studeeren. Voor het eerste onderricht in de klassieke talen had hij daarbij groote moeilijkheden te overwinnen. Voor het nemen van privaattlessen in het Latijn, Grieksch, Hoogduitsch en Geschiedenis had hij dagelijks tweemaal een uur afstands te voet af te leggen,

MR. PH. VAN BLOM
(omstreeks 1884).

wat ook door zijne ouders niet ongunstig werd geoordeeld voor zijne aanvankelijk zwakke gezondheid, waarvoor zij krachtige beweging in de frissche lucht en verdere lichaams-oefening een noodzakelijk vereischte achtten. Onder de leiding van den geleerden predikant Buisman te Boornbergum bracht de ijverige leerling het weldra zoover, dat hij in 1848 met vrucht de Akademische lessen te Groningen kon volgen, waar hij op 27 Juni 1853 tot juris utriusque doctor werd gepromoveerd.

Als advocaat te Heerenveen gevestigd werd hij reeds op 19 Juni 1857 benoemd tot rechter-plaatsvervanger, om op 20 Juni 1864 als rechter in die Rechtbank plaats te nemen. Hij had een zeer drukken werkkring, daar hij als lid der Provinciale Staten ook een werkzaam aandeel had in de behartiging der Provinciale belangen, en daarenboven in 1865 door het kiesdistrict Dokkum werd afgevaardigd als lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Daarbij kwam, dat hij als oudste rechter vele jaren het voorzitterschap der Rechtbank had waar te nemen, daar de president door zielsziekte voortdurend verhinderd was zijne taak te vervullen. Bij dat alles kwamen de vele bemoeiingen als districtsschoolopziener, welke betrekking gedurende 15 jaren door hem met groote belangstelling en ijver vervuld is.

Het is geen wonder dat de vele uiteenloopende belangen, die te behartigen waren, eindelijk te overstelpend bleken, en vond van Blom zich in 1871 gedrongen het lidmaatschap der Tweede Kamer neder te leggen. Na het overlijden van den president werd hij op 23 April in diens plaats benoemd. In November 1880 werd hij door het kiesdistrict te Sneek weder candidaat voor de Tweede Kamer gesteld en gekozen, en hij bezweek voor den aandrang zijner medeburgers, inzonderheid van zijne ambtgenooten in de Rechtbank, die hem de waarneming der gewichtige landsbelangen zoo gemakkelijk mogelijk wilden maken.

Bij de nauwgezette vervulling zijner ambtelijke plichten

en van het lidmaatschap der Tweede Kamer van de Staten-Generaal, aan welke werkzaamheden hij ook de vijf jaren voor zijne benoeming tot raadsheer in onzen Raad op 15 October 1885 een belangrijk aandeel nam, bleef van Blom niet alleen de praktische rechtsgeleerdheid beoefenen, maar wijdde hij ook zijne krachten aan de geschiedenis der rechtsbeginselen vooral in de provincie Friesland, en in het algemeen aan de Friesche geschiedenis. Niet minder verdienstelijk heeft hij zich gemaakt voor de Friesche oudheidkunde, en hij is een der beste kenners van de Friesche taal”.

Aan dit laatste kan worden toegevoegd dat hij bij die kennis van het Friesch tevens eene warme genegenheid voor die taal voelde, eene liefde die hem bijbleef zoolang hij daartoe de krachten mocht behouden. Door geldelijke opoffering zoowel, als door ijverig voor die taal werkzaam te blijven, heeft hij die goede gezindheid betoond. Toen hij (reeds geruimen tijd eerelid) tot groot genoegen der aanwezigen in 1907 en 1908 te Leeuwarden nogmaals de jaarlijksche vergadering van het Selskip for Fryske Tael- en Skriftenkennisse bijwoonde, deelde hij mij terloops mede dat zijn geneeskundige raadsman hem omstreeks 1901 voor de beslissing stelde, zijne betrekking van raadsheer in den Hoogen Raad op te geven, of zijne medewerking bij het samenstellen van het Friesch Woordenboek te staken, en dat hij daarop ter wille van het Friesch tot het eerste besloot. Een goed bezoldigde post werd dus door hem opgegeven ter wille van de Friesche taalbevordering, die zijn steun ten zeerste kon gebruiken, maar hem daarvoor geldelijk niets had in te brengen. Het is waarlijk een geval van toewijding, waarop de aandacht mag gevestigd worden.

Zijn ijver en bekwaamheid ten opzichte van het Friesch werden door deskundigen als Waling Dijkstra en Onno Harmens Sytstra ten volle erkend. Hij leverde zelfstandig werk, en hij mag als de vader der tegenwoordige Friesche spelling beschouwd worden, daar hij reeds in zijne lezing

van 1860 over dat onderwerp de grondslagen aangaf, waarop de commissie van 5 leden uit vornoemd Selskip in 1876/79 die spelling heeft vastgesteld.

Wat hij in het Friesch schreef of zeide, vloeide gemakkelijk daarhenen, al heeft hij op letterkundig gebied slechts weinige bijdragen geleverd. Zijne beschrijving van den hooitijd in ons gewest nu en voorheen, met verklaring van het woord „ongetiid”, verdient in eene verzameling of bloemlezing van Friesche geschriften herdrukt te worden. Taalkunde evenwel was bij hem hoofdzaak, en door zijne Spraakkunst van 1889 (op voorstel van den heer J. van Loon Jz., en namens het Selskip uitgegeven) heeft Mr. Ph. van Blom het werk voortgezet, dat met het regelen der spelling in 1876/79 was aangevangen: het mogelijk maken van eene *regelmatige* beoefening der taal, zooals aan elke beschaafde nieuwere taal ten deel valt, het doen verdwijnen van eene jarenlange verwarring, die op het lezen en schrijven van het Friesch niet alleen, doch ook op het letterkundig voortbrengen in die taal niet anders dan nadeelig kon werken. Verder was hij (van den beginne af) gedurende bijna 30 jaren lid van de Commissie van Toezicht op het Friesch Woordenboek, een toezicht waarbij tevens met volle recht van *medewerking* mag gesproken worden, en dat door hem tot een paar jaren voor zijn dood is waargenomen. Hij overleed op 13 April 1910 te 's Gravenhage, en werd den 18^{en} dier maand te Langezwaag begraven, waar de voorzitter van het Selskip, de heer C. Wielsma, terecht zijne groote verdiensten ten opzichte der Friesche taal in 't licht heeft gesteld.

Ook Geschiedenis en Oudheidkunde waren vakken, waarmede Mr. Ph. van Blom — wat Friesland betreft — zich dikwijls heeft bezig gehouden. Op duidelijke en onderhoudende wijze gaf hij zijne mededeelingen daarover ten beste. Wat hij dienaangaande schreef, werd nauwkeurig aan hem bekende werken en andere gegevens getoetst. Vele jaren zocht hij zijne bronnen bij Friesche,

Nederlandsche en Latijnsche schrijvers, en verder uit den aard der zaak bij Von Richthofen, die *alles te samen genomen* op zijn gebied nog niet geëvenaard werd; sedert 1892 wordt dit onderzoek echter *belangrijk* uitgebreid wat Duitsche schrijvers betreft, waaronder deskundigen van den eersten rang als Giesebrecht, Moritz Heyne, Mommsen, Pertz en Waitz meermalen voorkomen. Het pleit voor volharding, indien men op 68-jarigen leeftijd zijne bronnenstudie nog dermate vermeerdert als hier het geval was.

Na verscheidene kortere bijdragen van zijne hand schonk hij ons ten slotte in 1900 zijne „Geschiedenis van Oud-Friesland”, naar de meest vertrouwbare bronnen bewerkt, waarin hij gegevens uit zijne vroegere geschriften, voor zover zij tot het jaar 1000 loopen, mede heeft opgenomen, en waarin na zorgvuldig overleg met tal van fabeltjes omtrent Frieslands oudsten tijd gebroken wordt. Ofschoon Jhr. Mr. J. A. Feith en anderen des schrijvers meening omtrent het bestaan der Friesche potestaten niet deelen, is het overigens te wenschen dat Mr. van Blom's boek veel geraadpleegd worde, en de verdichte verhalen, welke over de oudste geschiedenis van ons gewest nog steeds in zwang zijn, gaandeweg minder in omloop zullen blijven. Doordat genoemd werk afzonderlijk verkrijgbaar is, kan men zich gemakkelijk omtrent de verbeteringen in deze op de hoogte stellen.

Elders zal worden herdacht, hoe Mr. Ph. van Blom zich op ander gebied onderscheidde. Doch wat hier vermeld werd geeft reeds voldoende aanleiding, zijne nagedachtenis dankbaar in eere te houden.

VEENWOUDEN,
28 Febr. 1911.

P. DE CLERCQ.